

PERSSCHOUW

Eenvoud.

Misschien is het niet ongeoorloofd, hier aan te halen wat „Kamper Kerkbode“ publiceerde in een kort herdenkingswoord van mijn hand:

Gaarne voldoe ik aan het tot mij gekomen verzoek, in de Kamper Kerkbode een enkel woord te geven in verband met het sterven van onzen broeder dr. S. Greijdanus, in leven hoogleeraar aan onze Theologische Hoogeschool. De zitplaats in ons kerkgebouw, die, naar ik meen te weten, zoo goed als steeds op het vaste uur voor hem gereserveerd bleef, zal voortaan voor een ander zijn. Zet daar den trouwsten kerkganger op, maar trouwer dan prof. Greijdanus zal in het bezetten van die plaats in door den kerkeraad overeenkomstig het vierde gebod belegde diensten de nieuwe bezetter van dat plaatsje in de kerkbank niet kunnen zijn.

Hiermee heb ik al meteen de hoofdzak aangeroerd van wat ik in dit blad op te merken heb. In onze Kamper gemeente zullen het uiteraard niet zoo heel velen zijn, die in staat zijn ongeveer te overzien, welk een geleerde daar in de bank zat: een man van bijzondere en blijvende beteekenis voor de uitlegging van het Nieuwe Testament, en bovendien doorkneed in het Gereformeerde Kerkrecht en de Dogmatiek, en — slechts weinigen kregen de kans, dit op te merken — dan ook nog op de hoogte van allerlei details op andere gebieden dan het theologische. Maar in diezelfde gemeente zullen wel allen in staat zijn, getuigenis te geven aan den christelijken eenvoud van dit geleerde lid der Kamper Kerk (het bijvoeglijk naamwoord „geleerd“ is veel meer waard dan de titel „hooggeleerd“). Een van de mooiste momenten die ik me uit onzen omgang herinner, was op dien avond, toen ik op zijn studeerkamer zoo ongeveer tegen bedtijd nog toegelaten werd, en hem daar aantroef met een gewone volksuitgaaf van den Statenbijbel voor zich op een zorgvuldig geordend schrijfbureau. De geleerde, die het Griekse Nieuwe Testament zoo ongeveer van buiten kende, naar ons altijd doocht; en die in de dagen der vrijmaking, toen hijzelf, en dr. R. J. Dam, en ik, alleen gelaten waren, noodgedwongen moest examineren in het Hebreeuwsch, dit doen kon met een punctualiteit, die menigen geëxamineerde zal hebben doen zweeten; en die elken dag met de valditteratuur omtrent het Nieuwe Testament zich intensief bezig hield, en z'n hoofd vol met latijnsche, hebreeuwsche, griekse, fransche, duitsche, engelsche citaten over Nieuwtestamentische woorden en begrippen had, die man wou 's avonds, als de dag werd afgesloten, net als ieder ander kerklid, zijn Statenbijbel lezen. Als ik over eenvoud zou hebben te schrijven, zou ik lang aan prof. Greijdanus denken, eer ik van wal stak.

Dien eenvoud heb ik altijd in hem liefgehad: hij kon niet doen, wat men „konkelen“ noemt. Ik heb dien grondigen puren eenvoud op zijn gezicht gezien, de laatste uren van zijn leven hier beneden, toen de snelle en pijnlijke slooping van zijn in christelijke zelfbeheersching goed geconserveerde, dus krachtig op de sloopingskrachten reageerende, lichaam was begonnen. Als midden in den nacht de D. van Dijk hem iets uit den Bijbel wil lezen — grág! — is het bescheid van den doodzieke — en als hij dan voorslaat psalm 23, dan is het antwoord uit den van pijn vertrokken mond: dien psalm hebben we gisteren gelezen. Niet alleen wist blijkbaar de zieke hoe laat het was („gister“), maar ook had hij gewerkt, den vorigen dag, met den psalm, ofschoon hij hem natuurlijk van buiten kende. De eenvoud, die zijn kleeding kenmerkte, en zijn houding, en ook zijn zeggen waar het op staat, hoe lief hebben we hem daarom gehad. Wie tegen het einde van zijn leven — we zagen het aankomen — hem gingen danken voor wat hij voor hen beteekend had, die brachten het niet verder dan enkele volzinnen: de aangesprokene zelf bleek zoo schuchter, dat de spreker vanzelf met danken ophield. Die eenvoud was zoo sprekend, althans tot wie zelf ooit als kinderen zouden vermogen te worden, dat voor hun besef geen „synode“ zich grandioser kon blameeren, dan toen zij van dezen man zoo iets als een „overschrijden der creatuurlijke grenzen“ (!), „constateerde“. Zooals ook voor het besef van diezelfde menschen niemand verder de plank mis kon slaan dan die synodocratische dominee in Dordrecht, die heeft durven beweren, dat terzake van de vrijmaking alles te voren „in kannen en kruiken was“. De man kende blijkbaar van onzen broeder Greijdanus ziel noch geest.

We zullen niet dieper op deze dingen ingaan: degenen, die hem tot in het diepst van zijn hart gewond hebben in het jaar 1914, hebben den glans, dien in zijn laatste uren God bij herhaling op zijn gelaat gelegd heeft, evenmin kunnen wegnemen, als de kwellende pijnen zulks vermochten. Die heerlijke eenvoud was er weer, toen naast zijn ziekbed de vertrouwde zakkijbels en het psalmboek ter eener, het portret van zijn zoo geliefde hem voorgedane echtgenoot ter ander zijde bij de hand waren. We gedenken hier ook haar, die zoo duidelijk in alles met hem eens geestes was, dat hij nooit een woord heeft willen spreken over het — zacht gesproken — volkomen ondeskundige loslippige woord van dien Kamper dominee, die het tot twee keer toe gewaagd heeft, mevrouw Greijdanus te betrekken in den kerkstrijd, vóór welks kwade dagen God haar weggenomen had.

Het moet eens gebeurd zijn — zoo althans is mij verteld — dat de kerk van Kampen prof. Greijdanus riep tot het ouderlingchap, en dat hij toen ontheffing van zijn benoeming verzocht heeft op dezen grond, dat hij als hoogleeraar in dienst van alle kerken stond, en mitsdien niet ééne van die alle kon dienen in een bijzonder ambt. Deze fundeering van een ontheffingsverzoek was geen aangenomen pose. Zij bracht alleen maar anderen in herinnering wat hij zelf dagelijks bedacht: dat God hem in dienst van de gezamenlijke kerken had willen stellen. Het blijde besef van deze indienststelling van Godswege heeft hem nooit verlaten. Wij weten van nabij, hoeveel schoons en heerlijks ná 1914 (het jaar der vrijmaking) God hem heeft doen zien in de vrijmaking der

kerken, ook in de classis Zwolle, en in de weer herstelde Theologische Hoogeschool.

Moge onze gemeente zelf de schoonheid en de genade blijven eeren, die zijn levensavond juist daarom zoo licht maakten — wijl hij met haar verbonden zich wist in Christus Jezus, onzen Heere.

Tot zoover „Kamper Kerkbode“. Niet vaak bezoek ik de diensten in Kampen; maar zoo vaak als ik daar Greijdanus zag zitten, in zijn eenvoud, dacht ik schier altijd aan dien anderen nieuwtestamenticus, dien ik herhaaldelijk in de kerk opmerkte, te Erlangen: Theodor Zahn.

Ook van dezen man straalde de eenvoudigheid af, als hij in de bank schoof, of opstond om de twaalf artikelen te zeggen. En ook deze kreeg een kleur, als iemand eens een paar hartelijke woorden van waardeering tot hem sprak.

K. S.

Bij het heengaan van Prof. Dr. S. Greijdanus.

De Vogel schrijft in de Kerkbode van N.-Holland:

Prof. Greijdanus was een geleerde. Maar dat was niet het eerste, wat hij hem opviel. Want hij al zijn geleerdheid was hij zoo Christelijk eenvoudig. Met elke student, die bij hem kwam om een tentamen te doen, sprak hij een eenvoudig gebed uit. En na afloop een eenvoudige dankzegging. En die gebeden en dankzeggingen zullen zijn leerlingen nooit vergeten.

Een voorbeeld was hij in nauwgezette plichtsbetrachting. Geen uur en geen minuut liet hij ongebruikt voorbijgaan. Want hij wist, dat Christus, zijn Hoofd, grote haast had. Wie 's Maandagsmiddags met de trein uit Zwolle om 2.07 in Kampen aankwam, kon precies op tijd verschijnen op het college in de Exegese van het N.T., wanneer hij heel hard liep. Want Prof. Greijdanus begon geen minuut te vroeg en geen minuut te laat. Nu begrijpen wij dat wel, Christus riep hem immers daar op die tijd, en dan moest hij er toch zijn?

Men heeft mij verteld, dat het kerklid Greijdanus, toen hij ziek werd, op Zaterdagavond aan zijn wijkpredikant een brief deed toekomen met de mededeeling, dat hij de volgende Zondag wettig verhinderd was om, naar het vierde gebod, op te gaan met de gemeente Gods tot de dienst des Woords en der gebeden..... Ik zet hier maar een paar stippeltjes achter, want ik meen, dat ieder van ons hier even tijd moet nemen om na te denken. Dit is kerk-stijl.

Zo is ook zijn sterven geweest. In het ziekenhuis lagen op het tafeltje aan de ene kant zijn zakkijbels en zijn psalmboek. En op het tafeltje aan de andere zijde stond het portret van zijn zo geliefde vrouw, die hem reeds was voorgedaan. Zo is hij heengegaan tot Christus, zijn Hoofd. Wie zou niet met innige dank vervuld zijn jegens „de Vader der geesten“, en jegens „Zijn getrouwe Getuige“ en jegens „de Zaakbezorger der Kerk“?

Mensen hebben veel leed in zijn leven gebracht. Zij hebben het nog niet weer goedge maakt. Nog niet. Ons gebed blijve voor hen uitgaan. Maar zijn Hoofd heeft wel ontzaglijk veel goed gemaakt. Hij gaf Zijn kind genade en ere. En nu de eeuwige heerlijkheid. Nu mag hij rusten van zijn arbeid. En zijn werken volgen met hem.

De Kerken verliezen veel. Maar zij behouden ook zo veel. De gedachtenis van deze rechtvaardige zal tot zegen zijn. Zijn boeken zullen worden bestudeerd, mogelijk tot de dag van Christus' wederkomst. En Christus' gave in Prof. Greijdanus zal het mede mogelijk maken, Zijn Woord trouw te bewaren en daarin zalig te zijn.

Professor Greijdanus is niet meer. Hier niet meer. De verantwoordelijkheid van hen, die bleven wordt zwaar. Vernieuwen wij dan onze gebeden. God zij met onze Theologische Hogeschool, met haar hoogleraren en lectoren, en met hare studenten.

De eenzame in een huisgezin.

De P. Keizer schrijft in het Gron. Kbl.:

Gisteren hebben we hem (d.i. Prof. Greijdanus) begraven. Vlak vóór mij liepen enkele ouderlingen uit het Noorden van Groningerland. Vlak achter mij liepen er uit Zeeuwisch-Vlaanderen.

Bloedverwanten waren er niet bij deze groeve, niet één. Ze waren hem vóórgegaan.

Maar een onafzienbare rij volgde de baar, geestverwanten, huisgenooten des geloofs.

Hoe heeft God deze eenzame gezet in een huisgezin, Ps. 68: 7.

Vooraf de laatste jaren is dat gebleken.

Zijn „eenzaamheid“ nam toe!

Zijn „huisgezin“ groeide!

Wat bond ons toch zoo aan dezen hoekigen onbuigzamen humor-loozen geleerde?

Laten we liever vragen, bij zijn baar, wat bindt ons toch tezamen?

Fraat me toch niet in de ruimte over „eenheid“ en „de boel bijéén houden“: de léér, het zuivere evangelie der zaligheid Gods, de waarachtige vreeze des HEEREN, de liefde voor Zijn Naam en Zaak, dat houdt bijeen, dat brengt bijeen, dat is de eenigheid des Geestes, de eenigheid des waren Geloofs!

KERKNIEUWS

Beroepen te:

Aalten-Winterswijk, J. J. Arnold te Vrouwenpolder.

Daarlerveen, J. v. d. Zwaag te Buitenpost.

Arum, Cand. B. van Riet te Goes.

Aangenomen naar:

Goes, A. Hordijk te Loenen a. d. Vecht.

Bedankt voor:

Rotterdam-Z., L. L. v. d. Vliet te Ten Post.

— OMMEN. Kerkeraad: G. J. v. Dijk, Kerkplein 3.

— WARFFUM. Kerkeraad: W. Boekeloo, Oosterstr. 41.

— CAND. D. LOS woont Oudestraat 44 te Kampen. Men wordt verzocht alle correspondentie alléén naar dat adres te sturen.

— CAND. B. v. RIET te Goes heeft met goed gevolg zijn praeparatoir examen afgelegd voor de Classis Zeeland en is met algemeene stemmen beroepbaar verklaard in onze Kerken.

— GERKESKLOOSTER-STROOBOS. De leden van de Kerk Gerkesklooster-Stroobos, die zich in October 1946 vrijmaakten en daarna inwonende waren in de Kerk van Grootegast, hebben bij den Kerkeraad het verzoek ingediend medewerking te verleen tot het herinstitueeren van de Kerk te Gerkesklooster-Stroobos. De Kerkeraad wil dit verzoek in en ontving de Classicale goedkeuring op zijn besluit om aldaar tot herinstitueering over te gaan, zoodat Zondag 9 Mei de ambten weer konden worden ingesteld. Dit geschiedde in een dienst, waarin voorging Dr. Th. Hoff van Grootegast. Dr. J. Poutsma sprak namens de genabuurde Kerk van Kornhorn. Dr. M. J. Vermeer namens de Classis Grootegast en br. P. Bolt namens den Raad der Kerk te Grootegast. Het adres der Kerk is J. Pel, Stroobos G 17, Het adres der Diaconie: C. Kapinga, Gerkesklooster.

— SMILDE-APPELSCHA. In overeenstemming met den kerkeraad van Haulerwijk is besloten om Appelscha, zoolang er geen zelfstandige gemeente is, te doen ressorteeren onder Smilde. Broeders of zusters, die zich aldaar of in Beatrixoord bevinden, wenden zich tot de kerk van Smilde.

— LEMMER. Waar het gebleken is, dat zich eenige vrijgemaakte gezinnen te Lemmer gevestigd hebben, zal gepoogd worden deze gezinnen te verzamelen. Tegelijk zal dan onderzocht worden of er nog meer gezinnen in Lemmer zijn die bereid zijn zich vrij te maken van de zondige synodebesluiten. Dinsdag 27 April werd een vergadering gehouden in het gebouw Palvu te Lemmer, waar Dr. Bos sprak over: „Is de vrijmaking uit God of uit de menschen?“ Zoo mogelijk zullen te Lemmer kerkdiensten worden gehouden in Palvu.

— GOUDA. Behalve een eigen kerkelijk leven had de Kerk van Gouda, ruim 600 zielen tellende, niets dat zij „eigen“ kon noemen. De dienst des Woords wordt geregeld gehouden in de Chr. Ger. Kerk en alles wat voor den eredienst noodig is, wordt van de Chr. Geref. broeders geleend: kanselbijbel, collectezakken, doopvont, avondmaalstel en -lakens. De vereenigingen moesten zelf maar zien, dat zij ergens onderdak vonden en moesten vaak bij een of anderen br. aan huis vergaderen. Daarin is nu verandering gekomen door in gebruikneming van het lokaal „De Krith“, een zaaltje, dat weliswaar van bescheiden afmetingen is en niet bijzonder gunstig gelegen, maar welk ongelukkig rijklijk wordt vergoed door het frische gezellige interieur. De in dit zaaltje ondergebrachte inventaris is, afgesien van enkele in bruikleen ontvangen zaken, het eerste dat „eigen“ kan genoemd worden. En de huur van het zaaltje is zoo geregeld, dat de vereenigingen nu enkele jaren in een „eigen“ lokaal kunnen vergaderen. De restauratie van dit vroeger ongezellige lokaal is met groote toewijding door verscheidene gemeenteleden verzorgd: onder meer werd door de Hercules-Vloerenfabriek kosteloos een prachtige naadloze vloer in het zaaltje gelegd.

De in gebruikneming geschiedde op 26 Febr. in een bijeenkomst van de commissie van administratie met den kerkeraad, onder leiding van br. A. Sierink. Br. J. P. van Maaren gaf een overzicht van de vele moeilijkheden, die men had moeten overwinnen. Dr. G. Koenekoop aanvaardde namens den kerkeraad de overdracht van het zaaltje, dankte de commissie voor haar bemoeiingen en besloot de bijeenkomst met den Heere te danken voor Zijn zegeningen en de uitkomst uit de moeilijkheden, waarin men met het vraagstuk van de vergadergelegenheid was gekomen.

— 's-GRAVENHAGE-WEST. De kerkeraad besprak het rapport inzake de padvinderij van de commissie, die daartoe was benoemd. Deze commissie heeft een samenspreking gehad met één der broeders, die een leidende functie heeft bij de X-groepen en die aan den kerkeraad ter oriëntatie een werk van Baden Powell aanbood. Na kennisneming van het rapport en bespreking van enkele passages uit dit boek besloot de kerkeraad eenstemmig zijn gevoelen t.a.v. deze beweging te handhaven. Hij acht door den humanistischen grondslag, die zijn doorwerking ook vond in de praktische verwerkelijking, dat de Geref. jeugd daar niet thuis hoort en hij besloot om samen te spreken met diverse leden der kerk, die zich daarbij aangesloten hebben en er een leidende functie in bekleeden.

— VACANTIEGANGERS ROCKANJE EN OOSTVOORNE. De Kerkeraad van de Geref. Kerk te Rozenburg zou gaarne opgave ontvangen van namen en adressen van hen, die D.V. hun vakantie te Oostvoorne of Rockanje hopen door te brengen, alsmede van den tijd, om te overwegen de noodzakelijkheid en mogelijkheid van 't instellen van kerkdiensten aldaar. Gaarne zoo spoedig mogelijk.

Adres: W. VOOGT, scriba, Graskade 10, Rozenburg.

— VOOR DE PENSIONGASTEN IN BERGEN EN OMSTREKEN. Het is helaas voor dezen zomer nog niet gelukt de voorgenomen kerkdiensten in Bergen te houden. Verschillende moeilijkheden verhinderden de uitvoering van de plannen. Mogelijk zal het in de toekomst nog eens gelukken. De Kerkeraad vestigt nu de aandacht van de pensiongasten op zijn „diensten in Alkmaar, welke gehouden worden in het gebouw „Waakt en Bidt“ aan de Laar, des morgens 10 uur en des avonds 5.30 uur.

— VOLLENHOVE-CADOELEN. Aangezien de kerkeraad van oordeel is, dat de huidige praktijk van de kerkelijke huwelijksbevestiging in de week verwerpelijk is en deze huwelijksbevestigingen in de week het karakter dragen van een vergadering van familieleden en kennissen van soms verschillende kerkformaties, wat allermintst strekt tot eer van den Koning der kerk en noodzakelijkerwijs het gezag voor de samenkomsten van den Heere met Zijn volk moet ondermijnen, besloot hij, dat alleen Zondags in het midden der gemeente huwelijksbevestigingen zullen plaats vinden.